

Den värmländska kompetensförsörjningen

Snabbfakta Karlstad
December 2020

Ansvarig verksamhet	Regional tillväxt
Kontakt	Britta Zetterlund-Johansson, strateg kompetensförsörjning Anna-Karin Tollin, analytiker
Datum	2020-12-03
Diarienummer	RUN/200455
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

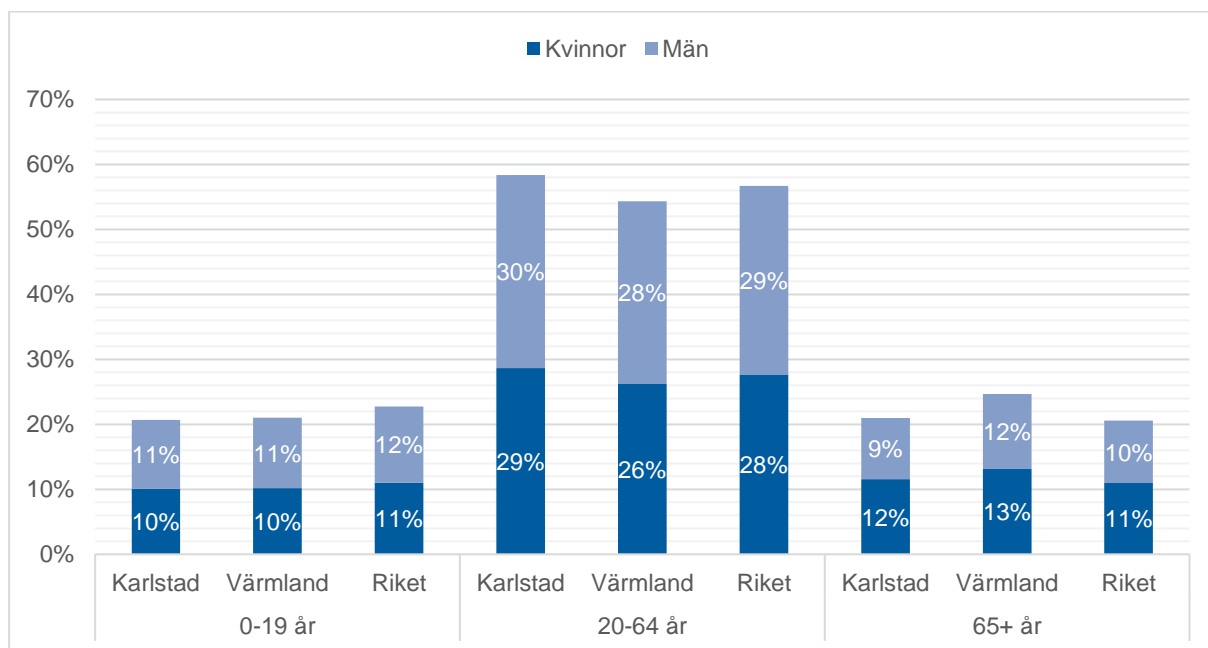
Innehåll

Befolkning 2020 – 2040	4
Sysselsättning	7
Arbetslöshet	8
Andel behöriga lärare	9
Utbildningsnivå	10
Gymnasiebehörighet	12
Genomströmning gymnasiet.....	14
Avbrott gymnasiet.....	15
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)	16
Övergång till eftergymnasial utbildning	20
Antal anställda per sektor	21

Befolkning 2020 – 2040

Befolkningsprognosen är framtagen av SCB och innefattar faktorer som barnafödande, dödlighet, inrikes flyttningar samt immigration och emigration. Dessa faktorer har i sin tur baserats på de senaste årens utveckling i Karlstad, Värmland och riket samt ett antal antaganden om hur befolkningsutvecklingen kan komma att påverkas framåt i tiden.

Viktigt att komma ihåg är att en befolkningsprognos inte är någon sanning om framtida befolkningsutveckling, utan en prognos främst baserad på de senaste årens utveckling i regionen och utvecklingen i riket som helhet. Störst osäkerhet i prognosen råder kring antalet personer som invandrar till Sverige, eftersom det till stor del är beroende av förhållanden i vår omvärld som är svåra att förutspå men den ger en fingervisning om i vilken riktning befolkningen utvecklas.

Figur 1: Befolkningen i Karlstad, Värmland och riket efter kön och ålder, juni 2020 (Källa: SCB)

Detta diagram visar hur befolkningsstrukturen i Karlstad skiljer sig från Värmland och riket som helhet. Befolkningen är indelad efter kön och efter åldersgrupperna 0–19 år, 20–64 år samt 65 år och äldre.

När det gäller barn och unga ligger Karlstad på snittet för länet, vilket innebär en procentenhet färre flickor och en procentenhet färre pojkar jämfört med riket. De största skillnaderna jämfört med Värmland och riket är att Karlstad har en högre andel av befolkningen i arbetsför ålder och en lägre andel som är 65 år eller äldre. Detta kan påverka kommunens försörjningsbörda positivt, då det är fler som arbetar och genom inkomstskatten finansierar välfärden och färre som nyttjar den genom omsorg, sjuk- och hälsovård.

Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2020	2040	Antal	Procent
0-19	Kvinnor	9 506	11 746	2 240	23,6%
	Män	9 944	12 099	2 155	21,7%
	Samtliga	19 450	23 845	4 395	22,6%
20-64	Kvinnor	26 977	31 121	4 144	15,4%
	Män	27 951	32 441	4 490	16,1%
	Samtliga	54 928	63 562	8 634	15,7%
65+	Kvinnor	10 869	14 330	3 461	31,8%
	Män	8 857	12 913	4 056	45,8%
	Samtliga	19 726	27 243	7 517	38,1%
Totalt	Kvinnor	47 352	57 197	9 845	20,8%
	Män	46 752	57 453	10 701	22,9%
	Samtliga	94 104	114 650	20 546	21,8%

Tabell 1: Befolkningsförändringar i Karlstad kommun efter åldersgrupp och kön (Källa: SCB, aktuella befolkningsframskrivningar)

Denna tabell visar befolkningsprognosen för Karlstad kommun 2040 efter kön och åldersgrupp. En total ökning av befolkningen till 2040 prognostiseras med nästan 22%. Samtliga åldersgrupper förväntas öka, men befolkningen 65 år och äldre förväntas öka mest.

En viss skillnad mellan könen syns, framför allt i gruppen 65 år och äldre där männen förväntas öka mer än kvinnorna. Totalt sett är dock ökningen nästan lika stor för båda könen.

Åldersgrupp		Folkmängd		Förändring	
		2020	2040	Antal	Procent
65-69 år	Kvinnor	2 510	3 035	525	20,9%
	Män	2 397	2 882	485	20,2%
	Samtliga	4 907	5 917	1 010	20,6%
70-74 år	Kvinnor	2 675	3 012	337	12,6%
	Män	2 362	2 964	602	25,5%
	Samtliga	5 037	5 976	939	18,6%
75-79 år	Kvinnor	2 264	2 801	537	23,7%
	Män	1 921	2 682	761	39,6%
	Samtliga	4 185	5 483	1 298	31,0%
80-84 år	Kvinnor	1 539	2 319	780	50,7%
	Män	1 193	2 046	853	71,5%
	Samtliga	2 732	4 365	1 633	59,8%
85-89 år	Kvinnor	1 107	1 729	622	56,2%
	Män	650	1 434	784	120,6%
	Samtliga	1 757	3 163	1 406	80,0%
90-94 år	Kvinnor	569	1 066	497	87,3%
	Män	268	718	450	167,9%
	Samtliga	837	1 784	947	113,1%
95+ år	Kvinnor	205	368	163	79,5%
	Män	66	187	121	183,3%
	Samtliga	271	555	284	104,8%

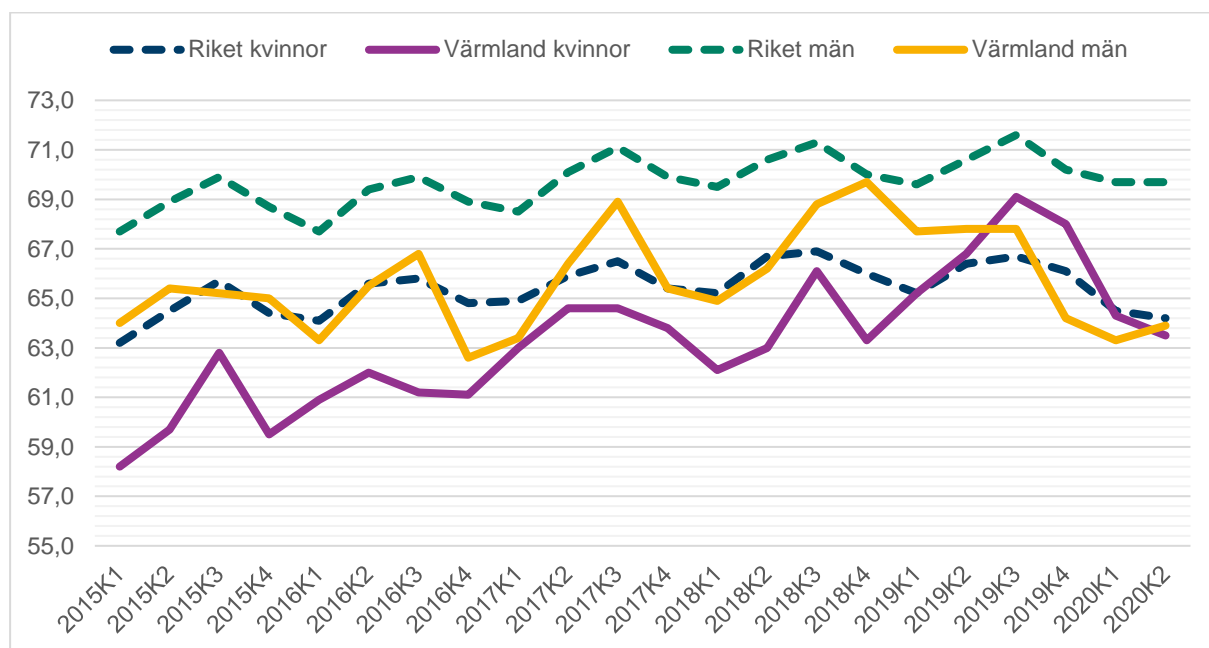
Tabell 2: Befolkningsförändringar i Karlstad kommun 2020-2040, åldersgruppen över 65 år (Källa: SCB, aktuella befolkningsframskrivningar)

Om vi tittar närmare på gruppen 65 år och äldre så ser vi en del viktiga skillnader mellan åldersgrupperna och mellan kvinnor och män. Befolkningen 65-74 år förväntas öka med runt 20% till 2040, men i de äldre segmenten ökar befolkningen kraftigt. Procentuellt är det en mycket stor ökning av andelen män i de äldre segmenten, jämfört med kvinnor. Ser vi till exempel på befolkningen över 85 år så ökar andelen män mer än dubbelt så mycket som andelen kvinnor till 2040.

Sysselsättning

Personer som utfört minst en timmes arbete under en mätvecka, antingen som anställd, företagare eller medhjälpare i ett familjeföretag, räknas som sysselsatta. Sysselsättningsgraden visar hur stor andel av befolkningen i arbetsför ålder som är sysselsatt. När man säger befolkningen i arbetsför ålder menar man vanligtvis personer i åldern 15-74 år, men ibland används även åldersspannen 16-64 år eller 20-64 år.

För att exemplifiera sysselsättningsgraden kan man tänka sig ett samhälle med totalt 130 invånare där 100 personer är mellan 15-74 år gamla och 60 personer är sysselsatta. Sysselsättningsgraden blir då 60 procent (60/100).

Figur 2: Sysselsättning 2015-2020 (Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningen)

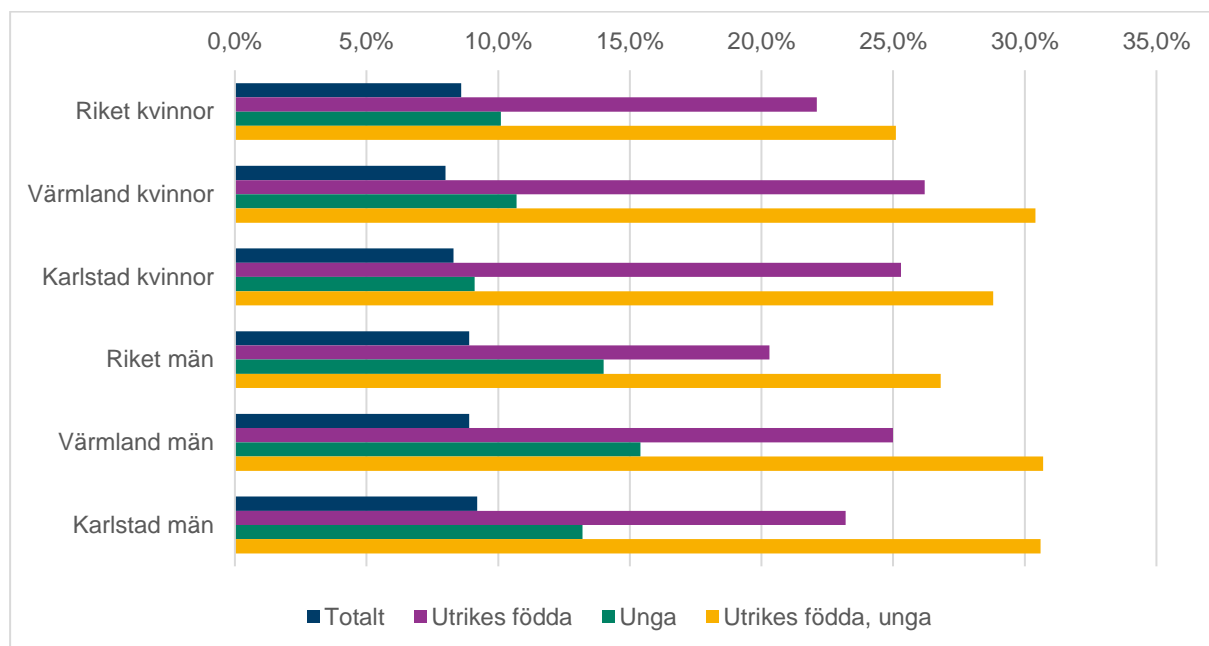
Då sysselsättningsgraden inte är tillgänglig på kommunnivå får vi se på Värmland som helhet. Ser vi på riket så har det skett blygsamma förändringar i sysselsättningen under de senaste fem åren; en ökning med en procentenhet för kvinnorna och en ökning med två procentenheter för männen.

Värmlands sysselsättningsgrad ligger under rikets snitt under större delen av perioden. Mellan första kvartalet 2015 och andra kvartalet 2020 steg de värmländska kvinnornas sysselsättning med drygt fem procentenheter, medan männen sysselsättning är i princip oförändrad men har fluktuerat stort under perioden. Framåt slutet av 2019 var en större andel av de värmländska kvinnorna sysselsatta jämfört med rikets kvinnor. De värmländska männen sysselsättning har relativt stadigt legat under rikssnittet, men var nästan på samma nivå i slutet av 2018.

Arbetslöshet

Arbetslöshet kan uttryckas som antalet arbetslösa och som andelen arbetslösa av den registrerade arbetskraften. Arbetslöshet mäts alltså inte mot befolkningen i arbetsför ålder som sysselsättningsgraden utan mot det totala antalet sysselsatta och arbetslösa personer i befolkningen.

För att sätta arbetslöshetsmättet i ett sammanhang kan man tänka sig ett samhälle med 100 personer i arbetsför ålder. 60 personer är sysselsatta och 20 personer är arbetslösa. Arbetslösheten uppgår då till 25 procent (20/80). Samtliga grupper jämförs som andel av den registrerade arbetskraften (antal sysselsatta + arbetslösa).

Figur 3: Arbetslöshet som andel av den registrerade arbetskraften, oktober 2020 (Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Ser vi på arbetslösheten i Karlstad jämfört med Värmland och riket som helhet så ligger kommunen över läns- och riksnittet för männen totalt sett och lägre än riket men över länet för kvinnorna. När det gäller unga upp till 24 år ligger kommunen lägre än både länet och riket, men i övriga grupper är det en mer blandad bild.

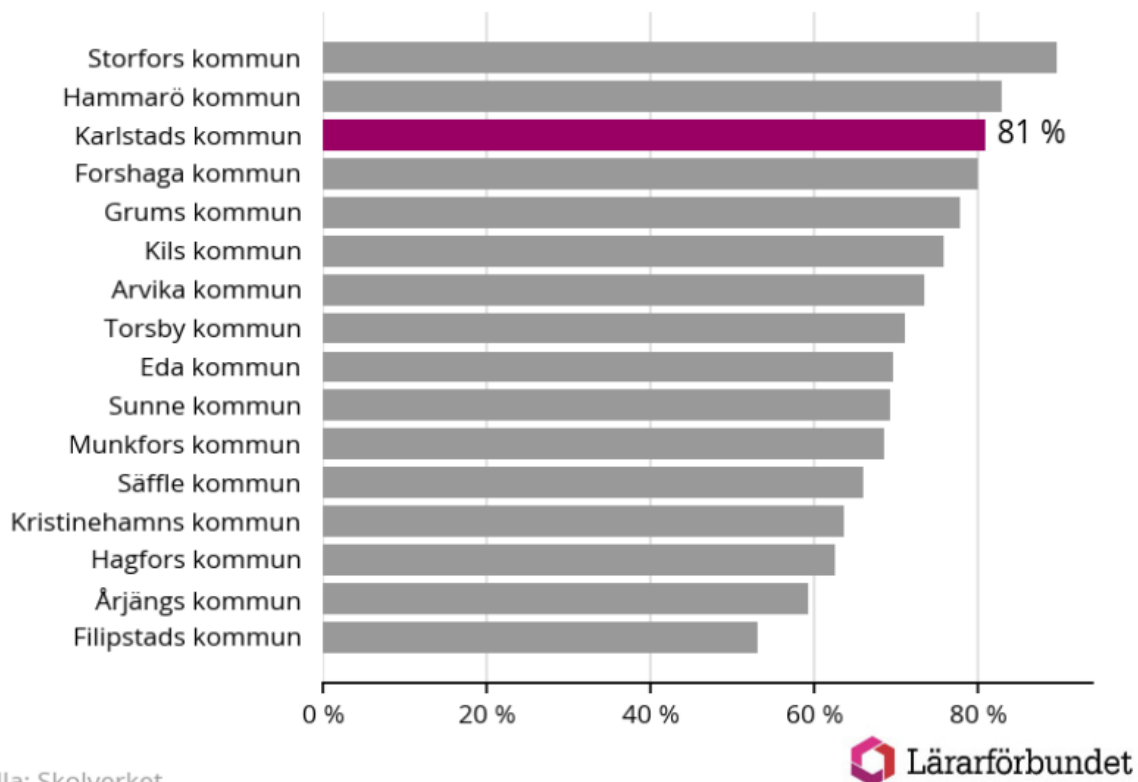
På riksnivå var arbetslösheten bland kvinnor 8,6% i oktober 2020, och bland männen 8,9%. I Värmland var arbetslösheten bland kvinnor 8% och bland män på samma nivå som riket, 8,9%. I Karlstad var arbetslösheten bland kvinnor 8,3% och bland män 9,2%.

I riket var 22,1% av de utrikes födda kvinnorna i arbetskraften arbetslösa i oktober och 20,3% av männen. Bland utrikes födda kvinnor i Värmland var arbetslösheten 26,2% och bland männen 25%. I Karlstad var 25,3% av de utrikes födda kvinnorna och 23,2% av männen arbetslösa.

Bland unga upp till 24 år var arbetslösheten i oktober 10,1% bland kvinnorna på riksnivå och 14% bland männen. Bland de värmländska unga kvinnorna var arbetslösheten 10,7% och bland männen 15,4%. I Karlstad var 9,1% av kvinnorna och 13,2% av männen under 24 år arbetslösa i oktober.

Bland unga som är utrikes födda var arbetslösheten i riket 25,1% bland kvinnorna och 26,8% bland männen. I Värmland var 30,4% av kvinnorna och 30,7% av männen arbetslösa i oktober 2020. I Karlstad var 28,8% av utrikes födda unga kvinnor arbetslösa, och 30,6% av männen.

Andel behöriga lärare

Figur 4: Andel behöriga grundskollärare i Värmland, oktober 2019 (Källa: Skolverket/ Läraryrket)

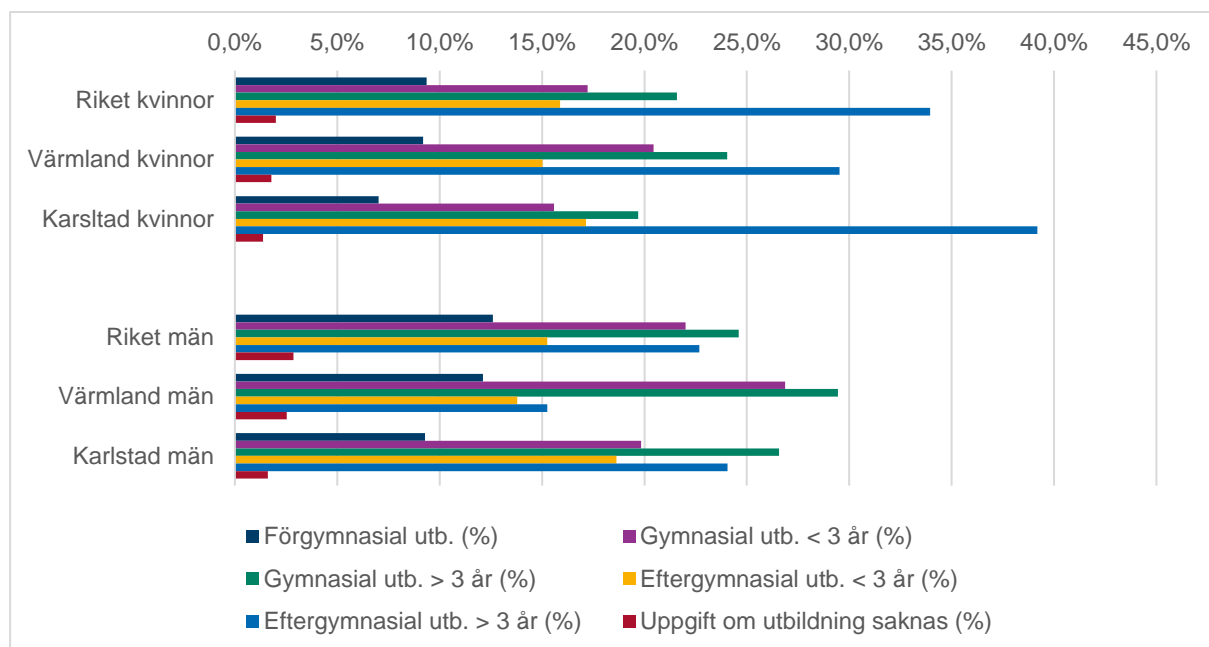
I oktober 2019 hade motsvarande 81 procent av lärarna (räknat som heltidstjänster) i grundskolan i Karlstad kommun lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. I hela riket är Karlstad rankad som nummer 17 av landets 290 kommuner.

Av de sammanlagt 580 heltidstjänsterna i grundskolan i Karlstad kommun (motsvarande 695 lärare) var det 469 som hade lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne.

Text och diagram från: <https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/kolla-andelen-behoriga-i-din-kommun?region=karlstads-kommun>

Utbildningsnivå

Diagrammen för utbildningsnivå visar högsta avslutade utbildning, inte hur många som har en viss utbildning. En person som räknas in i "Eftergymnasial utbildning > 3 år" har ju även förgymnasial utbildning, gymnasial utbildning, och eftergymnasial utbildning, men räknas bara i kategorin för hens högsta avslutade utbildning.

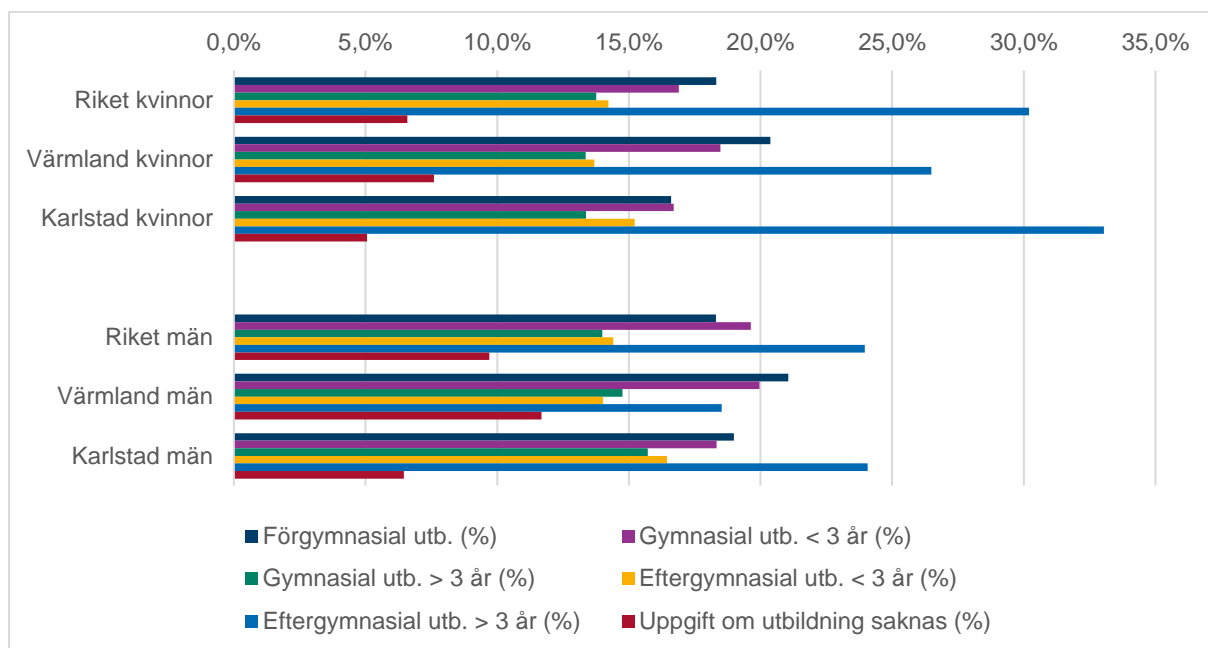
Figur 5: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, 2019 (Källa: SCB)

Jämfört med läns- och rikssnittet är det fler invånare mellan 25-64 år i Karlstad som har en eftergymnasial utbildning, både bland kvinnor och män.

I Karlstad är det totalt 56,3% av alla kvinnor mellan 25-64 år vars högsta utbildning är någon form av eftergymnasial utbildning, jämfört med 44,5% av de värmländska kvinnorna och 49,8% av kvinnorna i riket. I Karlstad är det 42,3% av kvinnorna mellan 25-64 år som har högst en gymnasieutbildning jämfört med 53,7% i Värmland och 48,2% i riket.

Bland samtliga män som är 25-64 år och folkbokförda i Karlstad har 42,7% någon form av eftergymnasial utbildning, jämfört med 29% i länet och 37,9% i riket. Andelen män som högst har en gymnasieutbildning är i Karlstad 83,8%, jämfört med 68,4% i Värmland och 59,2% i riket som helhet.

Bland kvinnor mellan 25-64 år är det i Karlstad 1,4% där uppgift om utbildning saknas, jämfört med 1,8% i Värmland och 2% i riket. Bland männen är det i Karlstad 1,6%, jämfört med 2,5% i Värmland och 2,9% i riket.

Figur 6: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, UTRIKES födda, 2019 (Källa: SCB)

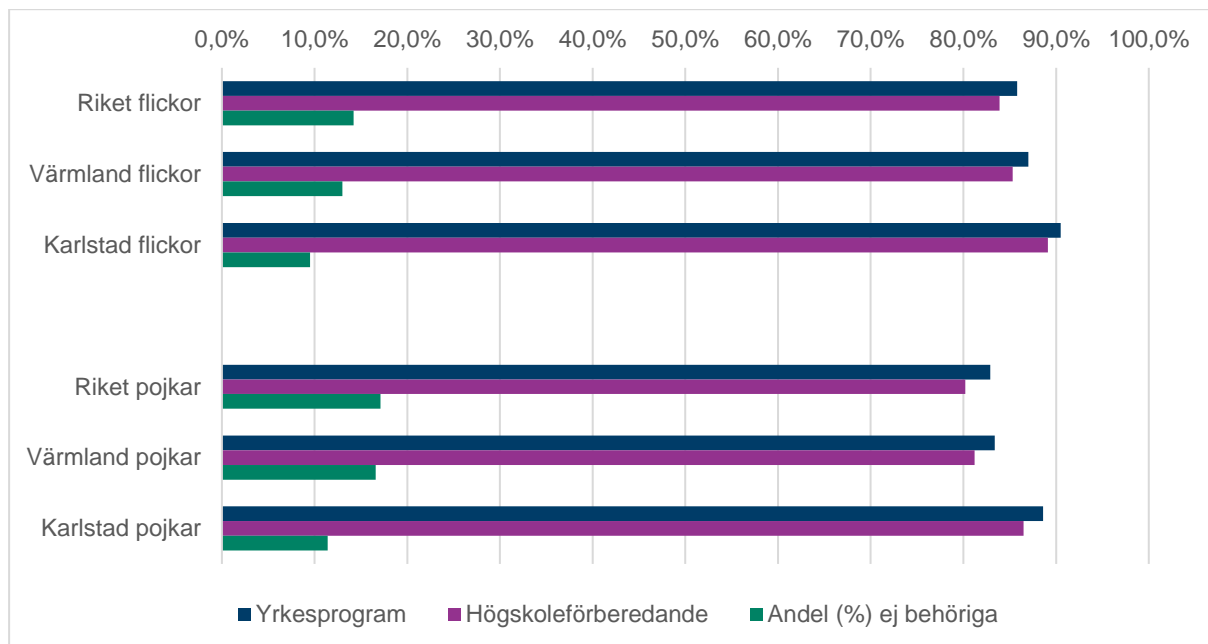
I Karlstad är det totalt 48,3% av de utrikes födda kvinnorna mellan 25-64 år vars högsta avslutade utbildning är någon form av eftergymnasial utbildning, jämfört med 40,2% av de värmländska kvinnorna och 44,4% av kvinnorna i riket. I Karlstad är det 46,7% av utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år som har högst en gymnasieutbildning jämfört med 52,2% i Värmland och 49% i riket.

Bland utrikes födda män som är 25-64 år och folkbokförda i Karlstad har 40,5% någon form av eftergymnasial utbildning, jämfört med 32,5% i länet och 38,4% i riket. Andelen som högst har en gymnasieutbildning är i Karlstad 53%, jämfört med 55,8% i Värmland och 51,9% i riket som helhet.

Bland utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år är det i Karlstad 5,1% där uppgift om utbildning saknas, jämfört med 7,6% i Värmland och 6,6% i riket. Bland de utrikes födda männen är det i Karlstad 6,5%, jämfört med 11,7% i Värmland och 9,7% i riket.

En faktor att ta i beaktande när vi tittar på data uppdelade på inrikes och utrikes födda är att det i Värmland finns en större mängd invånare som är födda i Norge jämfört med många andra regioner.

Gymnasiebehörighet

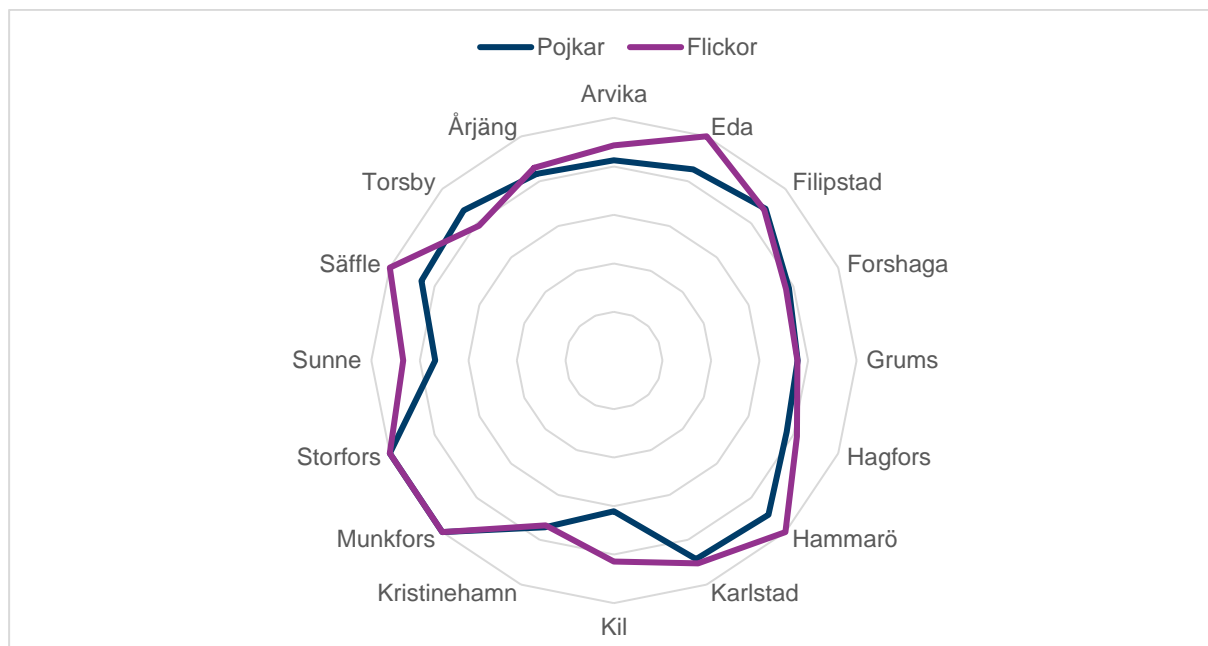

Figur 7: Behörighet till gymnasieskolan, läsåret 2018/19 (Källa: Skolverket)

Eftersom yrkesprogram har lägst antagningsbetyg så är andelen behöriga till yrkesprogram + andelen ej behöriga = 100% av eleverna.

När det gäller andelen elever som går ur grundskolan med gymnasiebehörighet så ligger Värmland över riket. Gymnasiebehörigheten bland elever som går ur grundskolan i Karlstad är högre för både flickor och pojkar jämfört med länet och riket.

Ser man på andelen elever som våren 2019 gick ur grundskolan utan gymnasiebehörighet så var det 9,5% av flickorna och 11,4% av pojkarna. Det är 3,5 procentenheter lägre än värmlandssnittet för flickor och drygt 5 procentenheter lägre än värmlandssnittet för pojkarna.

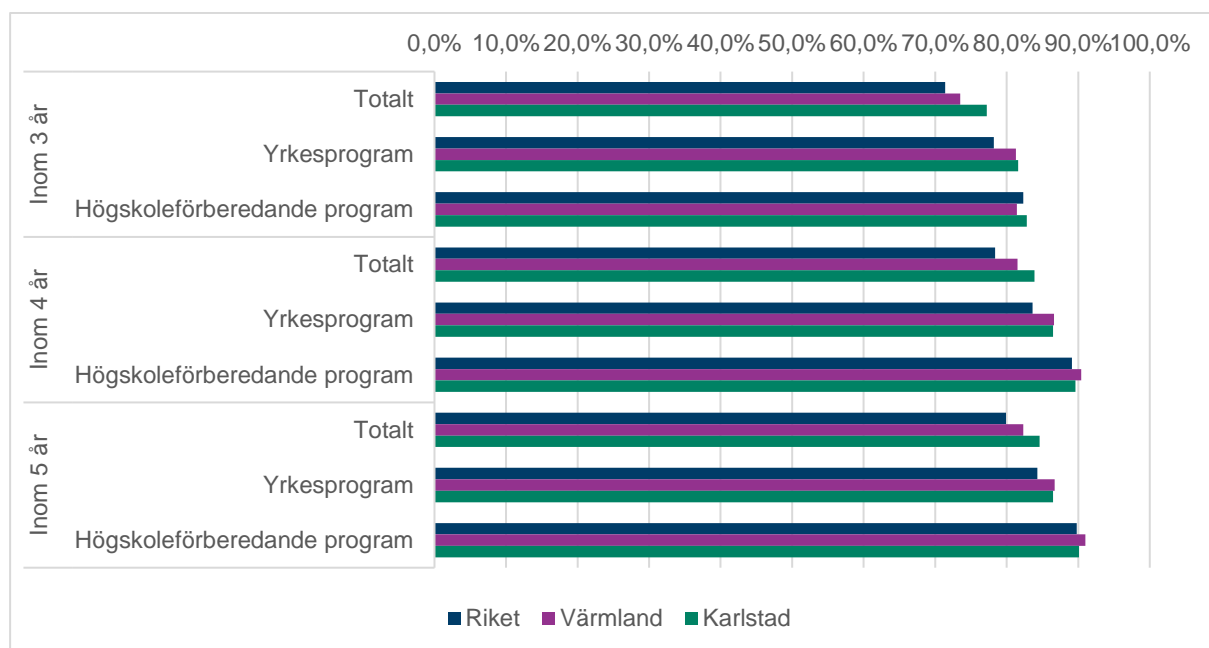

Figur 8: Skillnad i gymnasiebehörighet, läsåret 2018/19 (Källa: Skolverket)

Det ser dock väldigt olika ut i de värmländska kommunerna, och i vissa fall är det stor skillnad mellan andelen flickor och andelen pojkar som går ur grundskolan med gymnasiebehörighet. I diagrammet ovan är gymnasiebehörigheten i den mittersta cirkeln och högst längst ut.

Från den 1 september 2020 redovisar Skolverket enbart statistik på riksnivå, vilket gör att det kommer vara mycket svårt att följa utvecklingen på läns- och kommunnivå om inte detta ändras.

Genomströmning gymnasiet

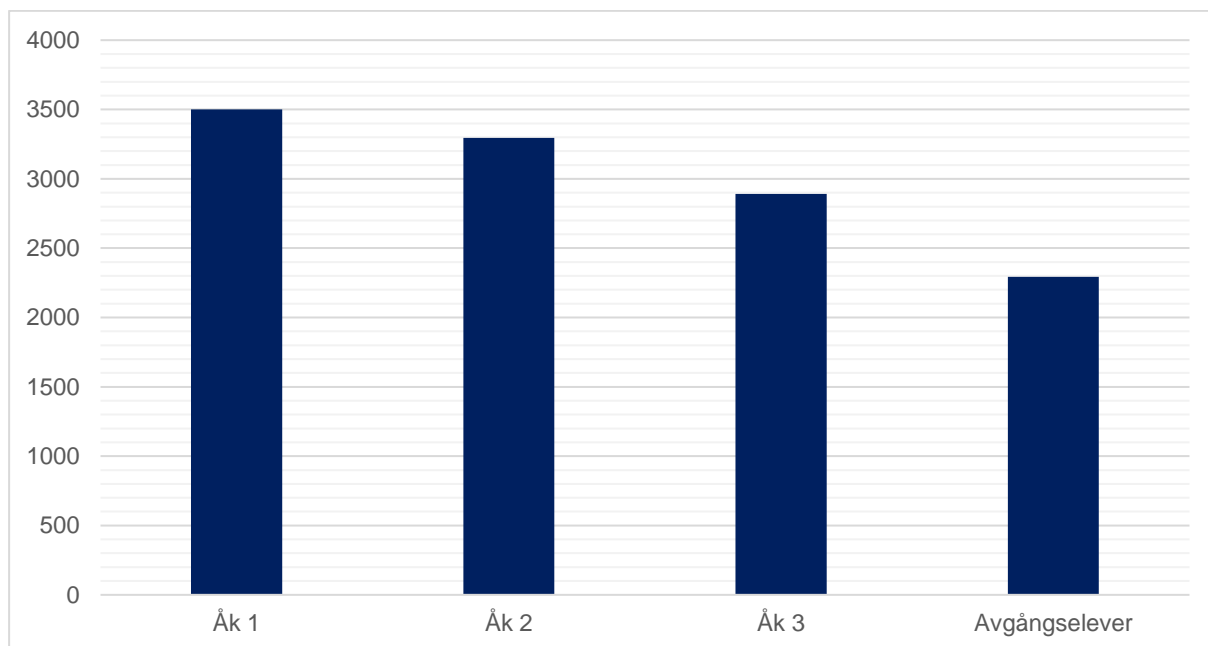
Figur 9: Genomströmning gymnasiet, startläsåret 2013/14 (Källa: Skolverket)

Diagrammet visar andel (%) som slutfört med examen eller studiebevis om 2500 poäng. Observera att vi inte tagit med genomströmningen för individuella program, men den påverkar medlet för totalen eftersom den räknas med där. Totalen ligger så pass lågt eftersom introduktionsprogrammen är medräknade, där genomströmningen är mycket låg.

Genomströmningen inom tre år är bättre i Karlstad jämfört med länet och riket för både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Genomströmningen inom fyra och fem år är i Karlstad något lägre än på länsnivå men högre än rikssnittet.

Avbrott gymnasiet

Skolverkets statistik visar samtliga avbrott, och orsaken till att en elev försvinner ur statistiken från ett år till ett annat behöver inte nödvändigtvis bero på att hen avbrutit sina studier. Till exempel kan en elev åkt som utbytesstudent eller flyttat till annat län. Eftersom varken SCB, Skolverket eller CSN har data där en kan följa individer genom skolgången är det svårt att med säkerhet säga vart individerna tar vägen.

Figur 10: Kullen som började årskurs 1 på gymnasiet hösten 2015, Värmlands län (Källa: Skolverket)

Ser vi enbart på antalet elever och jämför hur många som började gymnasiet hösten 2015 och hur många som är kvar i oktober 2017 när mätningen görs så har 17,4% av eleverna försvunnit längs vägen.

De flesta av de 2293 avgångseleverna är sannolikt elever i årskurs 3, men det kan även vara elever som slutför sina studier efter 4 eller fler år. Det är också svårt att dra några bestämda slutsatser vad gäller den differens på 599 elever mellan årskurs 3 och avgångselever, eftersom en del av eleverna kan gå ett program som är längre än tre år och inte förväntades ta studenten våren 2018.

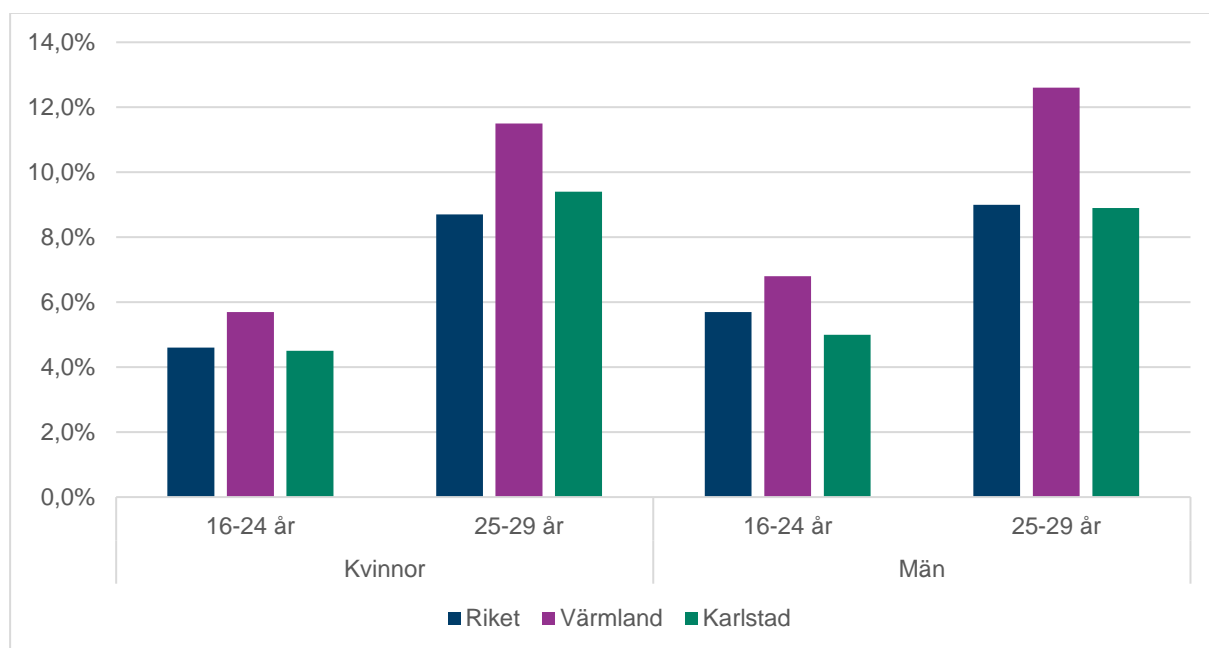
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Definitionen för unga som varken arbetar eller studerar är: Unga mellan 16-29 år som är folkbokförda i Sverige och under ett helt kalenderår:

1. Inte haft inkomster över ett basbelopp (47 300 kr 2020)
2. Inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar

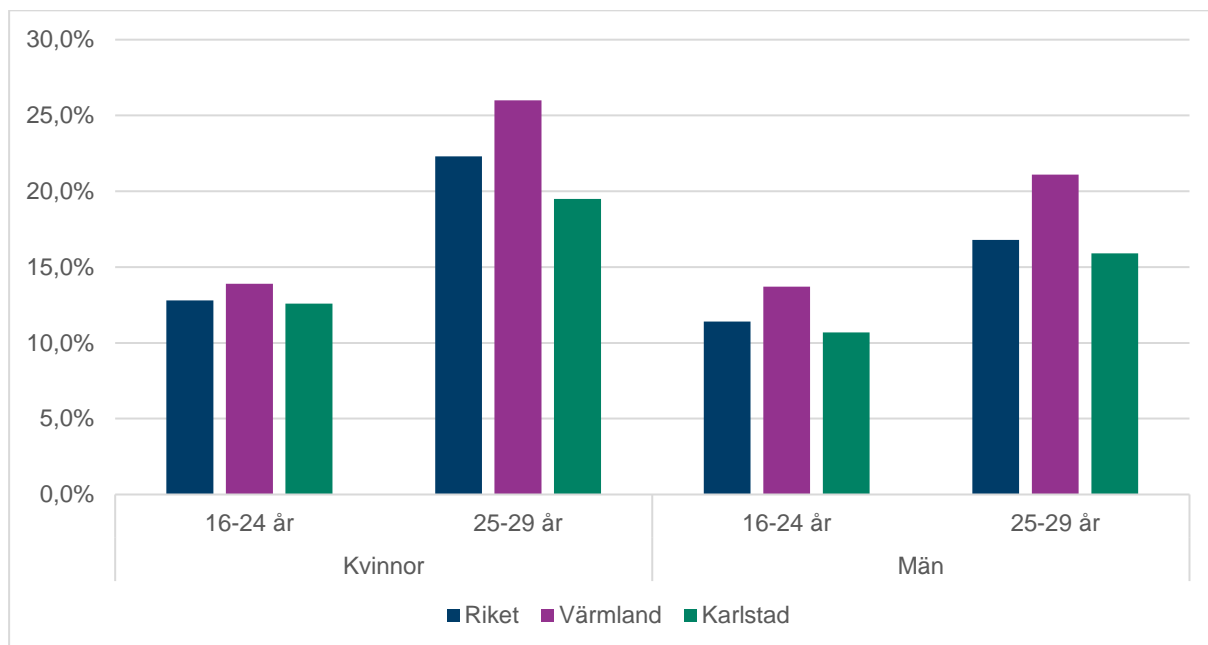
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) UVAS-statistik bygger på underlag som innefattar hela befolkningen i åldern 16 – 29 år, inte endast ett urval, vilket gör att problem med bortfall som vid exempelvis enkätundersökningar kan undvikas.

Statistiken innehåller dock ett antal unga vuxna som är skrivna i Sverige men arbetar i Norge och Danmark, och den största andelen av dessa finns sannolikt i angränsande län såsom Värmland. I statistiken före 2015 var dessa borträknade och därför syns en ökning av andelen UVAS 2015. Eftersom det i dagsläget inte finns några möjligheter att samköra statistik mot Norge så kan vi inte med säkerhet veta exakt hur stor påverkan detta har på statistiken för Värmland och de värmländska kommunerna.

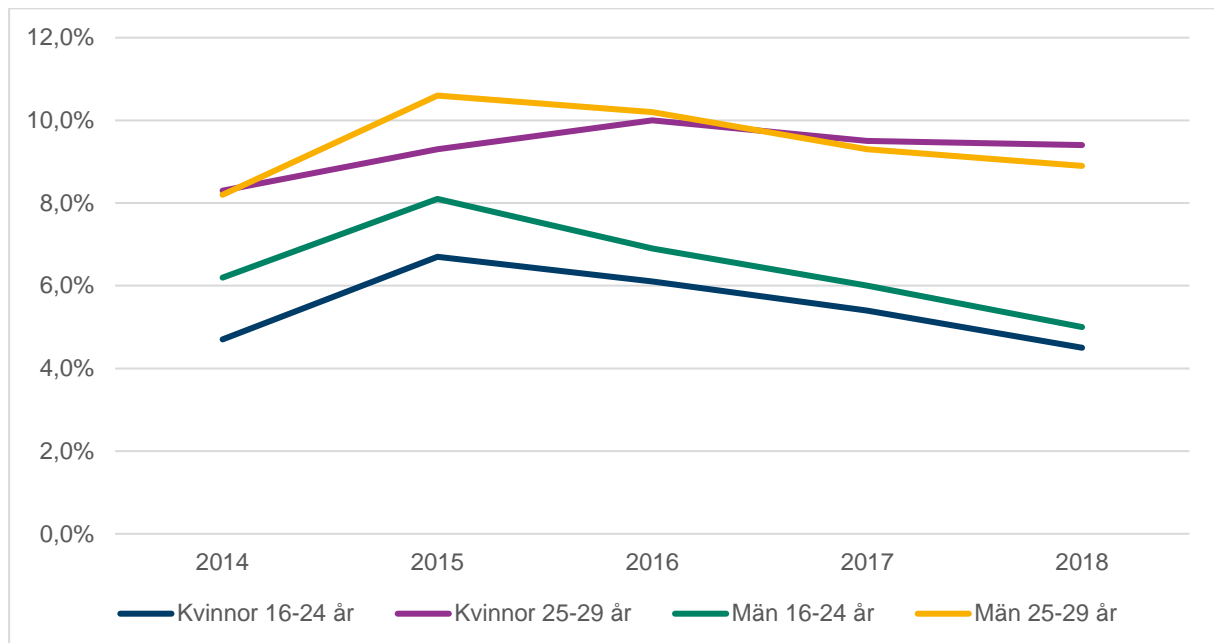
Figur 11: Unga som varken arbetar eller studerar 2018, INRIKES födda (Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

Det är en mindre andel inrikes födda unga som varken arbetar eller studerar i Karlstad jämfört med Värmland som helhet, bland både kvinnor och män och i båda åldersgrupperna. Skillnaden är störst i åldersgruppen 25-29 år, där Karlstad ligger drygt 2 procentenheter lägre än Värmland bland kvinnorna och 3,7 procentenheter lägre än länet bland männen.

Figur 12: Unga som varken arbetar eller studerar 2018, UTRIKES födda (Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF)

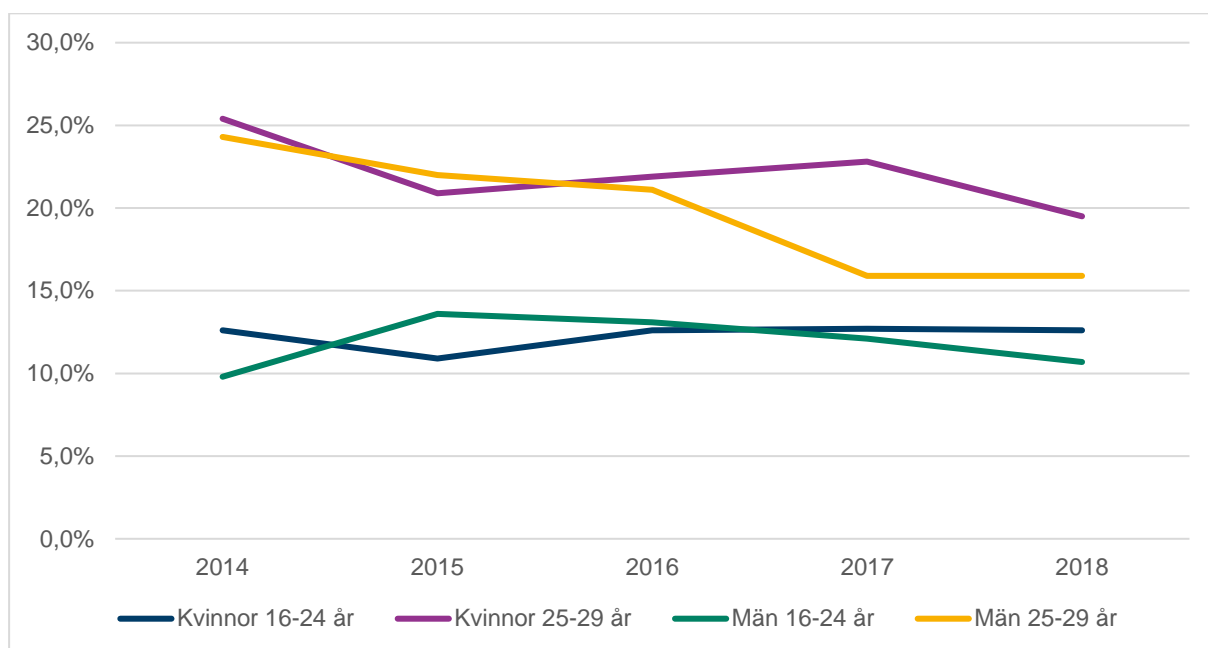
När det gäller unga som varken arbetar eller studerar och som är födda utanför Sverige står sig Karlstad också väl i jämförelse med länet och riket som helhet. Här ligger Karlstad lägre än både Värmland och riket bland samtliga grupper.

Figur 13: Unga som varken arbetar eller studerar 2014-2018, INRIKES födda (Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF)

Ser man på hur andelen UVAS i Karlstad har förändrats över tid syns en stigning 2015 då de som är folkbokförda i Sverige men arbetar i Norge började inkluderas i statistiken. Denna stigning syns dock inte för kvinnor mellan 25-29 år.

Andelen unga mellan 25-29 år som varken arbetar eller studerar har ökat marginellt under de senaste fem åren, för båda könen. Bland de yngre har dock andelen UVAS sjunkit något sedan 2014, trots stigningen 2015.

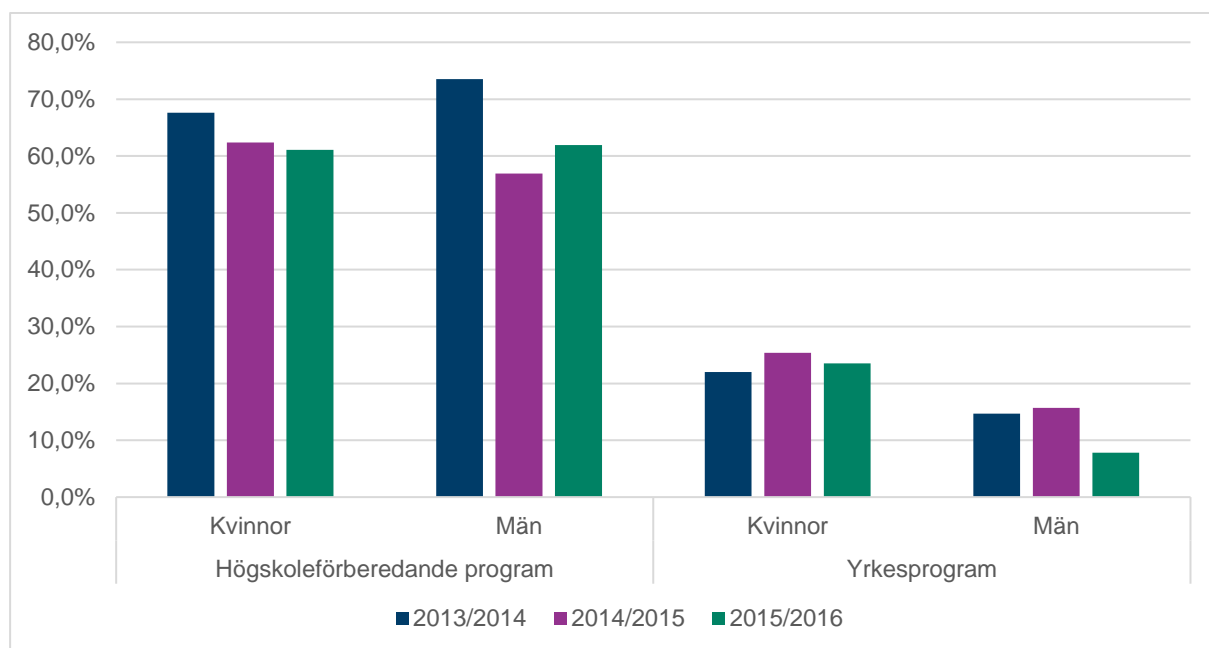

Figur 14: Unga som varken arbetar eller studerar 2014-2018, UTRIKES födda (Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF)

För utrikes födda unga som varken arbetar eller studerar syns en minskning över de senaste fem åren för unga mellan 25-29 år. Bland kvinnorna har andelen minskat med 5,9 procentenheter och bland männen med 8,4 procentenheter.

I den yngre gruppen syns ingen tydlig trend. Bland kvinnor har andelen unga som varken arbetar eller studerar dippat och sedan stigit till samma andel igen, och bland männen har andelen stigit med knappt en procentenhet.

Övergång till eftergymnasial utbildning

Figur 15: Övergång till eftergymnasial utbildning inom tre år efter gymnasiet (Källa: SCB)

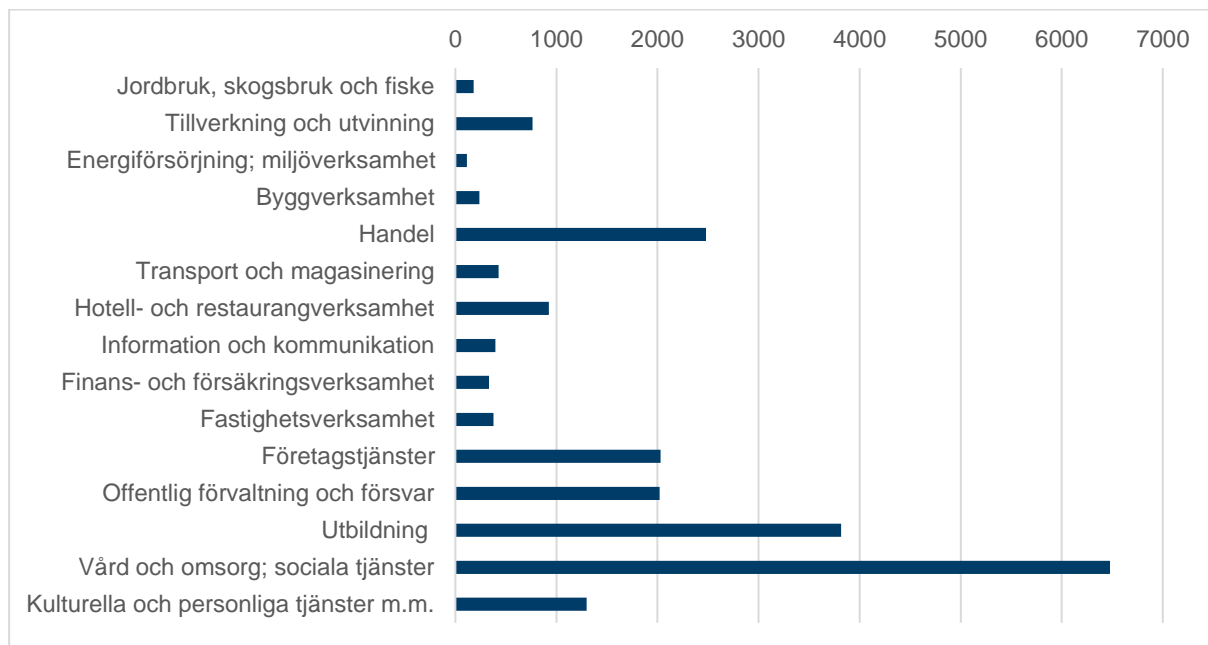
Tittar man på hur andelen elever som inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning går över till högskolestudier syns en minskning bland de kvinnor som gått ett högskoleförberedande program. Från att 67,6% av de kvinnor som tog studenten våren 2014 läste vidare inom tre år, var det 61,1% av de kvinnliga studenterna 2016 som hade gått vidare till en eftergymnasial utbildning inom tre år.

Bland männen syns också en minskning, från 73,5% av studenterna 2014 till 61,9% av studenterna 2016 som inom tre år gått vidare till en eftergymnasial utbildning. Men bland de som tog studenten 2015 var siffran ännu lägre, så kullen 2016 har hämtat upp resultatet något.

Från yrkesprogram är det en mycket mindre andel som går vidare till en eftergymnasial utbildning, och av de som läser vidare är det en större andel av kvinnorna än av männen som gör det.

Antal anställda per sektor

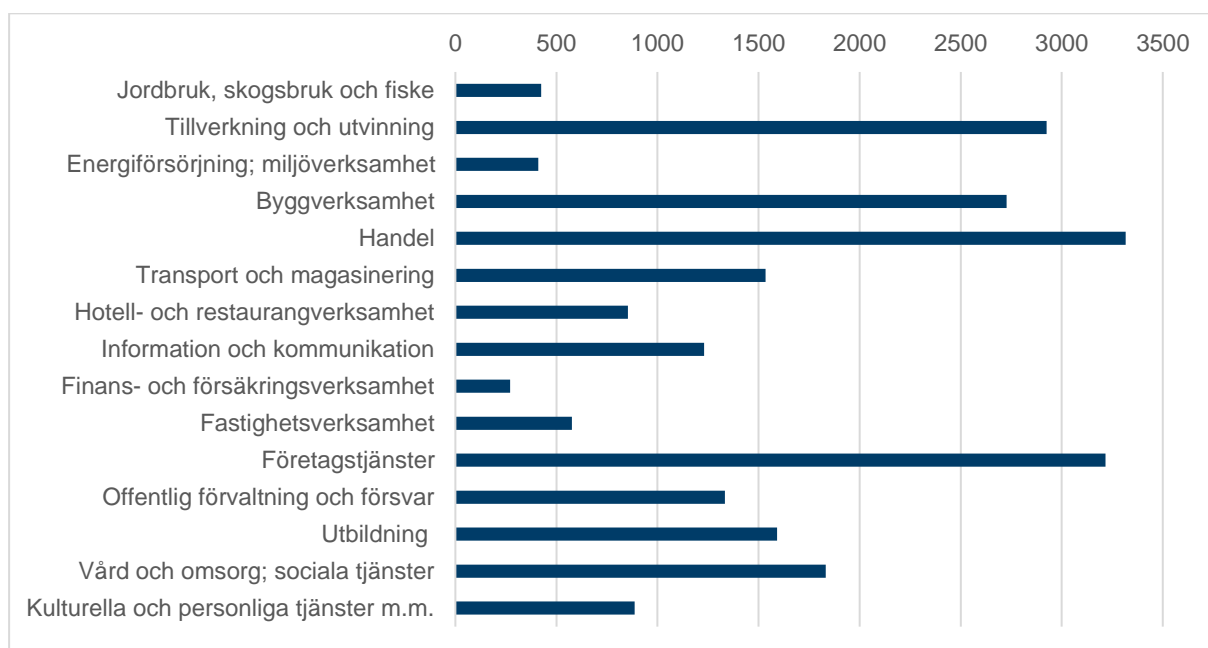
Värmland har en mycket könssegregerad arbetsmarknad, vilket blir tydligt när vi tittar på inom vilka sektorer kvinnor respektive män arbetar.

Figur 16: Förvärvsarbetande KVINNOR 16+ år med bostad i kommunen efter näringsgren (Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) var det 22 242 kvinnor 16 år och äldre och folkbokförda i Karlstad som förvärvsarbetade 2018. Av dessa arbetade 358 kvinnor inom en okänd verksamhet enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI) och är inte inkluderade i ovanstående diagram.

De branscher där den största andelen av kvinnorna i Karlstad arbetar är vård och omsorg; sociala tjänster (6 477 personer, eller 29,1% av alla förvärvsarbetande kvinnor folkbokförda i kommunen), utbildning (3 816 personer, eller 17,2%) och handel (2 479 personer, eller 11,1%). De branscher där den minsta andelen av Karlstads kvinnor arbetar är energiförsörjning; miljöverksamhet (115 personer, eller 0,5%), jordbruk, skogsbruk och fiske (180 personer, eller 0,8%), och byggverksamhet (238 personer, eller 1,1%).

Figur 17: Förvärvsarbetande MÅN 16+ år med bostad i kommunen efter näringsgren (Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Enligt RAMS var det 23 347 män 16 år och äldre och folkbokförda i Karlstad som förvärvsarbetade 2018. Av dessa arbetade 215 män inom en okänd verksamhet enligt SNI och är inte inkluderade i ovanstående diagram.

De branscher där den största andelen av männen arbetar är handel (3 316 personer, eller 14,2% av alla förvärvsarbetande män folkbokförda i kommunen), företagstjänster (3 217 personer, eller 13,8%) och tillverkning och utvinning (2 925 personer, eller 12,5%). De branscher där den minsta andelen män arbetar är finans- och försäkringsverksamhet (271 personer, eller 1,2%), energiförsörjning; miljöverksamhet (410 personer, eller 1,8%) och jordbruk, skogsbruk och fiske (425 personer, eller 1,8%).

